

EXPUNERE DE MOTIVE

la Propunerea legislativă pentru completarea Legii nr. 226/2023 privind aplicarea unor tarife rutiere pe rețeaua de drumuri naționale din România, precum și pentru instituirea unor măsuri de informare și conformare prealabilă în cazul expirării rovinietei

1. Descrierea situației actuale

Rovinieta reprezintă una dintre cele mai cunoscute obligații de plată ale conducătorilor auto care utilizează rețeaua de drumuri naționale din România. În practică, majoritatea utilizatorilor achiziționează rovinietă periodic, fie din benzinării, fie prin platforme online, aplicații mobile, SMS, terminale electronice sau alte puncte de vânzare autorizate. Sistemul de emitere și verificare a rovinietei a devenit, în mare parte, unul electronic, iar constatarea lipsei acesteia se face frecvent prin mijloace tehnice automate, respectiv prin camere de supraveghere amplasate pe drumurile naționale.

Această digitalizare a verificării a adus un avantaj administrativ evident pentru stat, însă nu a fost însoțită, în mod suficient, de mecanisme reale de prevenție pentru cetățeanul de bună-credință. În prezent, un conducător auto care a achitat rovinietă ani de zile, fără întreruperi semnificative și fără intenția de a eluda plata, poate fi sancționat automat pentru o simplă omisiune, chiar dacă rovinietă a expirat cu o zi înainte sau cu câteva zile înainte de constatare.

În foarte multe situații, neplata rovinietei nu este rezultatul relei-credințe, ci al unei simple uitări. Această realitate este amplificată de mai multe împrejurări practice: dovada tipărită a rovinietei este, de multe ori, emisă pe hârtie termică, iar înscrisul se poate șterge în timp; utilizatorul nu primește întotdeauna o informare clară că poate opta pentru notificare înainte de expirare; nu toți conducătorii auto folosesc aplicații digitale sau conturi electronice; iar la punctele fizice de vânzare, practica obișnuită se limitează adesea la verificarea numărului de înmatriculare și la emiterea rovinietei, fără o informare efectivă privind posibilitatea de notificare.

Legislația actuală permite, în anumite forme, notificarea prin e-mail, însă această posibilitate rămâne insuficient valorificată. Ea nu este percepută de utilizator ca un drept real, nu este prezentată unitar în toate punctele de vânzare și nu include în mod expres, cu caracter general, notificarea prin SMS, deși aceasta este modalitatea cea mai rapidă și accesibilă pentru majoritatea conducătorilor auto.

Prin urmare, se creează o disproporție între capacitatea tehnică a statului de a sancționa automat și obligația statului de a informa, preveni și sprijini conformarea voluntară. Dacă statul are capacitatea tehnică de a identifica rapid un vehicul care circulă fără rovinietă, același stat trebuie să aibă și obligația de a folosi mijloace tehnice rezonabile pentru a preveni aplicarea inutilă a sancțiunii

În cazul utilizatorilor care au demonstrat, prin istoricul lor de plată, că nu urmăresc să evite obligația legală.

Prezenta propunere legislativă pornește de la un principiu simplu: cetățeanul corect nu trebuie tratat automat ca un contravenient de rea-credință pentru o singură zi sau pentru câteva zile de neatenție. Statul trebuie să sancționeze comportamentul repetat, abuziv sau intenționat, dar trebuie să permită conformarea rapidă atunci când există un istoric clar de plată și când fapta are caracter izolat.

2. Necesitatea intervenției legislative

Necesitatea intervenției legislative rezultă din lipsa unui mecanism coerent de informare și conformare prealabilă. În prezent, sistemul funcționează predominant sancționator: expirarea rovinietei, chiar și pentru o perioadă foarte scurtă, poate conduce la amendă, fără o etapă prealabilă de avertizare pentru utilizatorii care au avut un comportament fiscal și contravențional corect în raport cu această obligație.

Această abordare este excesivă în cazul persoanelor care au plătit rovinieta în mod constant. Nu este firesc ca un utilizator care a achitat rovinieta timp de 24 de luni, fără întreruperi semnificative, să fie sancționat imediat pentru o omisiune minoră, fără ca statul să-i ofere posibilitatea de a se conforma într-un termen scurt.

Scopul sancțiunii contravenționale nu trebuie să fie exclusiv punitiv, ci și preventiv și educativ. Or, în cazul rovinietei, prevenția poate fi realizată foarte ușor prin două instrumente simple:

1. informarea obligatorie a utilizatorului, la momentul achiziției rovinietei, cu privire la posibilitatea notificării gratuite înainte de expirare;
2. instituirea unei înștiințări de conformare pentru prima abatere, în cazul utilizatorilor care au demonstrat un istoric bun de plată.

Prin această propunere, nu se elimină obligația de plată și nu se încurajează neplata rovinietei. Dimpotrivă, se urmărește creșterea conformării voluntare. Utilizatorul care primește înștiințarea de conformare va fi obligat să achite rovinieta într-un termen scurt. Numai dacă face acest lucru va beneficia de avertisment în locul amenzii. Dacă nu se conformează, amenda se aplică potrivit legii.

Astfel, măsura propusă menține autoritatea statului, dar o face mai echilibrată, mai rezonabilă și mai apropiată de scopul real al legislației contravenționale.

3. Soluțiile legislative propuse

Prezenta propunere legislativă introduce trei direcții principale de reglementare.

Prima direcție privește informarea obligatorie a utilizatorului la momentul achiziției rovinietei. Indiferent dacă rovinieta este cumpărată de la un punct fizic

de vânzare, de la un terminal, prin portal web, aplicație mobilă sau alt mijloc electronic, utilizatorul trebuie să fie informat în mod expres că poate primi notificări gratuite înainte de expirarea rovinietei.

Pentru rovinietele cu valabilitate mai mare sau egală cu 30 de zile, se introduce posibilitatea notificării prin SMS, prin e-mail sau prin ambele modalități. Furnizarea numărului de telefon sau a adresei de e-mail rămâne opțională, astfel încât nu se instituie o obligație suplimentară asupra cetățeanului și nu se condiționează emiterea rovinietei de furnizarea unor date personale.

A doua direcție privește transmiterea notificărilor înainte de expirare. Se propune ca utilizatorul care a optat pentru notificare să primească o informare gratuită cu 7 zile înainte de expirarea rovinietei și, din nou, în ziua expirării acesteia. Această dublă notificare este necesară deoarece o singură informare poate fi ignorată sau uitată, iar scopul reglementării este prevenirea sancțiunilor generate de omisiuni involuntare.

A treia direcție privește înștiințarea de conformare și aplicarea avertismentului pentru utilizatorii de bună-credință. În cazul vehiculelor înmatriculate în România pentru care a existat rovinietă valabilă timp de cel puțin 24 de luni în ultimele 25 de luni, fără întreruperi mai mari de 24 de ore, prima constatare a lipsei rovinietei nu va conduce automat la amendă, dacă rovinietea a expirat cu cel mult 7 zile înainte de constatare.

În această situație, utilizatorul primește o înștiințare de conformare și are la dispoziție 5 zile lucrătoare pentru a achita rovinietea. Dacă achită în termen, fapta se sancționează cu avertisment. Dacă nu achită, se aplică amenda contravențională potrivit legii.

Pentru a preveni orice formă de abuz, măsura se poate aplica o singură dată pentru același vehicul într-un interval de 24 de luni. De asemenea, măsura nu se aplică atunci când rovinietea este expirată de mai mult de 7 zile, deoarece în acest caz nu mai poate fi vorba, în mod rezonabil, de o simplă omisiune imediată.

4. Argumente de oportunitate

Inițiativa legislativă este justificată de necesitatea unei relații mai corecte între stat și cetățean. În ultimii ani, statul român a dezvoltat sisteme automate de control, monitorizare și sancționare, dar nu a dezvoltat în aceeași măsură mecanisme automate de prevenție, notificare și sprijin pentru conformare.

Această diferență este resimțită direct de cetățeni. Un sistem public modern nu trebuie să fie construit doar pentru a constata rapid greșeala, ci și pentru a o preveni atunci când prevenția este tehnic posibilă, rezonabilă și cu costuri reduse.

În cazul rovinietei, statul deține deja datele esențiale privind numărul de înmatriculare, perioada de valabilitate, istoricul plăților și momentul expirării. Prin urmare, transmiterea unor notificări automate și verificarea istoricului de

plată nu presupun o schimbare radicală a sistemului, ci o utilizare mai echilibrată a infrastructurii digitale existente.

Această abordare este în acord cu principiile unei administrații publice moderne: prevenție înainte de sancțiune, digitalizare în folosul cetățeanului, proporționalitate, bună-credință și conformare voluntară.

În același timp, inițiativa protejează și interesul public. Rovinieta va trebui în continuare achitată. Cei care nu plătesc în termenul de conformare vor fi sancționați. Cei care repetă abaterea nu vor putea beneficia în mod repetat de avertisment. Prin urmare, proiectul nu slăbește disciplina de plată, ci o face mai corectă și mai eficientă.

5. Compatibilitatea cu regimul protecției datelor personale

Propunerea legislativă respectă principiile privind protecția datelor cu caracter personal. Numărul de telefon și adresa de e-mail nu devin obligatorii pentru achiziționarea rovinietei, ci sunt furnizate numai dacă utilizatorul dorește să primească notificări.

Datele sunt folosite exclusiv pentru transmiterea notificărilor privind expirarea rovinietei și pentru dovedirea îndeplinirii obligației de informare. Ele nu pot fi utilizate în scopuri comerciale, publicitare sau pentru alte comunicări care nu au legătură cu rovinieta.

De asemenea, proiectul prevede limitarea perioadei de păstrare a acestor date, cu excepția situației în care utilizatorul își exprimă acordul pentru păstrarea lor într-un cont electronic sau serviciu permanent. Astfel, soluția propusă este echilibrată și nu creează o obligație disproporționată asupra cetățeanului.

6. Impactul social

Impactul social al inițiativei este pozitiv. Măsura vine în sprijinul conducătorilor auto care respectă legea, dar care pot omite data expirării rovinietei. Este vorba despre o categorie largă de utilizatori: persoane fizice, familii, navetiști, persoane care circulă ocazional pe drumurile naționale, dar și mici întreprinzători care folosesc autoturisme sau autoutilitare în activitatea curentă.

Pentru acești oameni, o amendă primită pentru o rovinietă expirată de foarte puțin timp poate reprezenta o povară nejustificată, mai ales atunci când istoricul lor arată că nu au urmărit să evite plata.

Inițiativa transmite un mesaj important: statul trebuie să facă diferența între neglijența izolată și comportamentul de rea-credință. Un cetățean care a plătit constant nu trebuie pus pe același plan cu unul care refuză sistematic să respecte obligația de plată.

7. Impactul asupra mediului de afaceri

Propunerea poate avea un impact pozitiv și asupra mediului de afaceri, în special asupra operatorilor economici care dețin sau utilizează flote auto. Introducerea notificărilor înainte de expirare poate reduce riscul de sancțiuni

cauzate de omisiuni administrative și poate facilita o mai bună gestionare a obligațiilor de plată.

În același timp, obligațiile introduse pentru distribuitori sunt rezonabile și proporționale. Aceștia vor trebui să informeze utilizatorul și să consemneze opțiunea acestuia, operațiune care poate fi integrată în fluxul obișnuit de emitere a rovinietei. Pentru platformele electronice și aplicațiile mobile, modificarea presupune includerea unor câmpuri clare privind notificarea, fără a afecta substanțial funcționarea sistemului.

8. Impactul bugetar

Prezenta inițiativă legislativă nu are ca scop diminuarea veniturilor obținute din plata rovinietei. Dimpotrivă, prin notificare și conformare voluntară, se poate obține o creștere a gradului de plată la termen.

Aplicarea avertismentului în locul amenzii este limitată strict la prima abatere, pentru vehiculele cu istoric bun de plată, într-un interval determinat. Prin urmare, măsura nu reprezintă o iertare generală de sancțiuni și nu afectează substanțial veniturile publice.

Costurile administrative și tehnice generate de implementarea notificărilor prin SMS și e-mail sunt reduse în raport cu infrastructura informatică deja existentă și cu beneficiile sociale ale măsurii. De asemenea, aceste costuri pot fi acoperite în cadrul activității curente de administrare a sistemului de emitere și monitorizare a rovinietei.

9. Impactul asupra administrației publice

Pentru administrația publică, propunerea determină o schimbare de abordare: de la sancționare automată la conformare asistată. Compania Națională de Administrare a Infrastructurii Rutiere – S.A. va avea obligația de a adapta sistemele informatice pentru înregistrarea opțiunilor utilizatorilor, transmiterea notificărilor și verificarea automată a istoricului de plată.

Aceste modificări sunt necesare pentru alinierea sistemului la standardele unei administrații digitale eficiente. Statul nu trebuie să utilizeze digitalizarea doar pentru sancțiuni, ci și pentru informarea cetățeanului și reducerea conflictelor administrative.

În plus, introducerea înștiințării de conformare poate reduce numărul plângerilor contravenționale și al litigiilor generate de amenzi aplicate pentru omisiuni minore. Prin urmare, măsura poate avea inclusiv un efect pozitiv asupra instanțelor, prin evitarea unor litigii care pot fi prevenite printr-o simplă procedură administrativă.

10. Concluzii

Prezenta propunere legislativă urmărește instituirea unui mecanism echilibrat, modern și corect de informare, notificare și conformare în cazul expirării rovinietei.

Inițiativa nu elimină obligația de plată a rovinietei, nu încurajează neplata și nu creează un privilegiu nejustificat. Ea protejează doar utilizatorul de bună-credință, care a demonstrat prin istoricul său că respectă legea, dar care poate omite, în mod izolat, data expirării rovinietei.

Statul are dreptul să sancționeze, dar are și obligația să prevină atunci când prevenția este simplă, posibilă și rezonabilă. Într-un sistem în care verificarea se face automat, și informarea cetățeanului trebuie să fie automată. Într-un sistem în care amenda poate veni acasă fără contact direct cu autoritatea, trebuie să existe și posibilitatea unei înștiințări prealabile de conformare pentru cei care au dovedit bună-credință.

Prin adoptarea acestei legi, se realizează un echilibru necesar între interesul statului de a colecta tarifele rutiere și dreptul cetățeanului corect de a nu fi sancționat disproporționat pentru o simplă omisiune. Prezenta inițiativă reprezintă un pas firesc către o administrație mai preventivă, mai digitalizată și mai apropiată de cetățean.

Inițiator:

Nini-Alexandru Pascalini

Deputat Circumscripția nr. 4 Bacău